

شیوه نامه فهرست‌نویسی پایان‌نامه‌ها

مقدمه

«پایان‌نامه، رساله نوشتاری است که طلاب و دانشجویان در موضوعی خاص مربوط به رشته تحصیلی خود، برای دریافت مدرک سطح ۳ یا ۴ (ارشد و دکتری) می‌نویسند. در پایان‌نامه، دانش پژوه موضوع یا سؤالی را مطرح کرده و از راه تجزیه و تحلیل و یا تجارب عملی و یا آزمایشی به آن پاسخ می‌دهد. به بیان دیگر پایان‌نامه شامل استدلال موضوعی، ارائه پژوهشی تجربی، حاصل کارآموزی و یا عصاره‌ای از درس‌های آموخته‌شده در دوران تحصیل است که با راهنمایی اساتید نگارش و تدوین می‌شود.» ماهیت پایان‌نامه پرداختن به موضوعات به صورت اخص و ریز می‌باشد و تقریباً مباحث اینگونه منابع تازگی داشته و لازمه آن بررسی یک موضوع از دیدگاه و بعد جدیدی است.

روند اجرایی طرح

سازماندهی، معرفی و اشاعه پایان‌نامه‌ها با ساختار کتاب و سایر منابع متفاوت می‌باشد. چرا که در کتاب‌ها معمولاً موضوعات، کلی، بعضاً تکراری و گاهی اوقات پیوسته است. به طور مثال کم‌تر در کتابی دیده شده است که تنها به موضوع استضلال، تقصیر و یا حلق پرداخته شده باشد. معمولاً در کتابها موضوعات این چنینی به صورت کلی‌تر و با عنوان مناسب حج بررسی می‌شوند. اما در پایان‌نامه‌ها هر کدام از مناسب حج همانند استضلال، تقصیر و یا حلق خود به تنهایی موضوع یک رساله کارشناسی ارشد و یا دکتری را تشکیل می‌دهند. همچنین در اینگونه منابع موضوعات که با عبارت «توصیفگر» بیان می‌شوند متفاوت از کتاب هستند. برخلاف کتاب‌ها که در آنها یک موضوع اصلی انتخاب و سپس با کمک تقسیم‌های فرعی موضوع جزئی می‌شود و یا به جنبه خاصی از آن اشاره می‌شود؛ در توصیفگرهای پایان‌نامه باید از کلیدواژه‌ها و یا عبارت‌ها استفاده نمود. به عبارت بهتر در موضوع دادن به پایان‌نامه‌ها به هیچ وجه تقسیم فرعی جایگاهی نخواهد داشت.

روش‌های فهرست‌نویسی و آماده‌سازی

الف) توصیف عناصر (فهرست‌نویسی توصیفی)

توصیف و فهرست‌نویسی عناصر بر اساس مدل و قواعد انگلو امریکن توسط کتابدار متخصص انجام می‌شود و به عناصر مانند: عنوان، نویسنده، استاد راهنما، استاد مشاور، زبان، مقطع تحصیلی (کارشناسی ارشد، دکتری)، رشته تحصیلی، نام دانشگاه، تاریخ، شکل ظاهری (تعداد صفحات، تصاویر، نمودار، جدول)، یادداشتهای مناسب و لازم جهت توصیف اثر ... می‌پردازد.

ب) انتخاب توصیفگر

فهرست‌نویسی تحلیلی در حقیقت معرفی بن‌مایه یک اثر می‌باشد که معمولاً با خواندن عنوان آن اثر به دست نخواهد آمد و لازمه رسیدن به آن، مطالعه مقدمه، چکیده و قسمت‌هایی از متن اثر برای به دست آوردن موضوع می‌باشد. برای بیان موضوع پایان‌نامه‌ها غالباً از کلیدواژه و عبارت استفاده می‌شود و به هیچ عنوان نمی‌توان برخلاف کتاب‌ها از تقسیم فرعی استفاده نمود.

ابزارهای مورد نیاز

برای انجام فهرست‌نویسی یک‌دست و منسجم در هر محمل اطلاعاتی منابعی مورد نیاز است. جهت انتخاب توصیفگر «اصطلاح‌نامه فارسی (اصفا)»؛ «سرعنوان‌های موضوعی فارسی»، «اصطلاح‌نامه‌های تخصصی»؛ دسترسی به «سایت اصطلاح‌نامه علوم اسلامی» رجوع خواهد شد. توصیفگر مناسب با توجه به مهارت‌های متخصص و فهرست‌نویس انتخاب می‌شود و منابع اصلی انتخاب توصیفگر به ترتیب عبارتند از: عنوان، مقدمه، فهرست مندرجات، چکیده.

چکیده‌نویسی

چکیده پایان‌نامه بهترین ابزار برای معرفی اثر به پژوهشگر با حداقل کلمات ممکن و حداکثر رسایی است. پایان‌نامه‌هایی که دارای چکیده استاندارد می‌باشند (بنابر تشخیص متخصص) همان

چکیده در نرم‌افزار ثبت و ارائه می‌شود. پایان‌نامه‌های فاقد چکیده یا پایان‌نامه‌هایی که چکیده استاندارد ندارند، با توجه به موضوع پایان‌نامه، چکیده تمام‌نما یا راهنما (توسط متخصص در حوزه چکیده‌نویسی) برای آن نوشته می‌شود.

پایان‌نامه‌های دیجیتال

برای کل پایان‌نامه‌های فیزیکی که در اختیار کتابخانه آیت‌الله العظمی بروجردی (ره) یا کتابخانه مرکزی حوزه علمیه هستند، دیجیتال‌سازی خواهند شد و اکثر خدمات به روش دیجیتال خواهد بود. دیگر پایان‌نامه‌های عربی و فارسی داخل و خارج از ایران که بخش مجموعه‌سازی فراهم کرده است، به صورت دیجیتال فهرستنویسی و سازماندهی خواهند شد.